

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 28416/14
D.K.
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 26. lipnja 2018. u vijeću u sastavu:

Kristina Pardalos, *predsjednica*,
Ksenija Turković,
Pauliine Koskelo, *sutkinje*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 4. travnja 2014.,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na očitovanje koje je dostavila podnositeljica zahtjeva,

uzimajući u obzir komentare koje su dostavili Međunarodna komisija pravnika (*International Commission of Jurists* - „ICJ“), Centar za savjete o individualnim pravima u Europi (*Centre for Advice on Individual Rights in Europe* - „Centar AIRE“) i Europska oblast Međunarodne udruge lezbijki, gej, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba (*European Region of the International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association* - „ILGA-Europe“),

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositeljica zahtjeva gđa D.K. hrvatska je državljanica i rođena je 1966. godine. Podnositeljicu zahtjeva pred Sudom je zastupala gđa S. Bezbradica Jelavić, odvjetnica iz Zagreba. Sud je odlučio podnositeljici zahtjeva dodijeliti anonimnost na temelju pravila 47. § 4. Poslovnika Suda.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. Godine 1986. dotični N.G. nestao je i do danas nije pronađen.

5. Godine 2004. objavljena je knjiga u kojoj se navodi da je N.G. bio žrtva ritualnog ubojstva na jednom od obližnjih otoka. Ta je informacija proizašla iz povjerljivih izvještaja bivše jugoslavenske tajne službe.

6. Nakon deklasifikacije izvještaja, utvrđeno je da je doušnik tajne službe tu informaciju dobio od svoje djevojke J.B., koja ju je primila od navodne sudionice u ubojstvu, R.D.

7. U tijeku daljnje istrage utvrđeno je da je podnositeljica zahtjeva rođakinja J.B. i da je u vrijeme događaja bila u istospolnoj vezi s R.D. Također je utvrđeno da su 1988. godine J.B., R.D. i podnositeljica zahtjeva zajedno provele ljeto na otoku gdje je N.G. navodno ubijen.

8. U međuvremenu, R.D. je napustila Hrvatsku i, po svemu sudeći, sada živi u Švedskoj.

2. Ispitivanje podnositeljice zahtjeva od strane policije

9. Dana 27. svibnja 2005. godine, s podnositeljicom zahtjeva obavijesni je razgovor obavio policijski službenik Policijske uprave šibensko-kninske, Č.R., u vezi s gore navedenim događajima. Bilješka o razgovoru ukazuje na to da je podnositeljica zahtjeva potvrdila da je bila prijateljica R.D. te činjenicu da je R.D. zanimala crna magija. Porekla je da je poznavala N.G.-a.

10. S podnositeljicom zahtjeva ponovno su obavijesni razgovor obavili policijski službenici iz iste policijske uprave dana 10. srpnja 2008. godine. Bilješka o razgovoru koju je pripremio policijski službenik Ž.M. ukazuje na to da je podnositeljica zahtjeva objasnila kako je sudjelovala u prometnoj nesreći 1986. godine u kojoj je poginuo jedan od njezinih prijatelja. Nakon tog događaja, počela je koristiti heroin, ali je 2000. godine prestala te je započela sa supstitucijskom terapijom. Također je objasnila da boluje od epilepsije. Podnositeljica zahtjeva nadalje je izjavila da je bila u vezi s R.D. 1989. godine i da je i nju zanimala crna magija. Porekla je da ima ikakva saznanja u odnosu na N.G.-a. Tijekom razgovora, podnositeljica zahtjeva dobrovoljno je predala svoj dnevnik policijskom službeniku. Bilješka o razgovoru s podnositeljicom zahtjeva također ukazuje na to da je pristala na poligrafski test, ali da taj test nije obavljen jer je bolovala od epilepsije i ovisnosti o drogama.

11. S podnositeljicom zahtjeva opet je obavijesni razgovor obavio Ž.M., policijski službenik, u kafiću dana 3. prosinca 2008. godine. Bilješka o razgovoru ukazuje na to da se u međuvremenu podnositeljica zahtjeva nije

prisjetila nikakvih pojedinosti o nestanku N.G.-a. Međutim, podnositeljica zahtjeva prisjetila se da je 1987. ili 1988. godine s J.B. i R.D. provela ljeto na obližnjem otoku na kojem se navodno ritualno ubojstvo dogodilo. U to su vrijeme konzumirale alkohol i droge. Podnositeljica zahtjeva također je izjavila da je u vrijeme događaja počela koristiti heroin i da joj je stoga teško prisjetiti se svih pojedinosti događaja koji su se dogodili prije više od dvadeset godina. Nadalje je potvrdila da je moguće da joj je R.D. rekla da je svjedočila ritualnom ubojstvu N.G.-a. Podnositeljica zahtjeva nije povjerovala R.D., ali moguće je da je podnositeljica zahtjeva kasnije tu priču ispričala J.B.

12. Bilješka o razgovoru sadrži komentar Ž.M.-a, policijskog službenika, da je moguće da je podnositeljica zahtjeva izgubila sjećanje na neke događaje u svjetlu činjenice da je stalno tražila sljedeće: „Pokušajte me podsjetiti kako bih mogla otvoriti vrata sjećanja.“ Policijski službenik također je izjavio da je zlouporaba droga i alkohola od strane podnositeljice zahtjeva mogla pridonijeti njenom gubitku pamćenja te da nije bila iskrena u svojim odgovorima. Bilješka sadrži još jedan komentar policijskog službenika prema kojem je podnositeljica zahtjeva na vlastitu inicijativu počela detaljno opisivati svoje istospolne veze s različitim osobama te svoju obiteljsku vezu s J.B., a koje nisu bile od značaja za istragu o nestanku N.G.-a. Bilješka također ukazuje na to da je podnositeljica zahtjeva razmijenila telefonske brojeve s policijskim službenikom te da je bila spremna dati dodatne informacije ako se prisjeti predmetnih događaja. Također je izjavila da je voljna podvrgnuti se poligrafskom testiranju.

13. Dana 16. ožujka 2011. godine s podnositeljicom zahtjeva obavijesni su razgovor obavili Ž.M. i Č.R., policijski službenici. Bilješka o razgovoru ukazuje na to da je obavijesni razgovor s podnositeljicom zahtjeva trebao biti obavljen nekoliko dana ranije, ali to nije bilo moguće zbog činjenice da je bila u bolnici. Tijekom razgovora podnositeljica zahtjeva zatražila je od policijskih službenika da ju nazovu telefonom i da joj ne šalju službeni poziv jer je imala problema s roditeljima zbog činjenice da ju je pozvala policija. Podnositeljica zahtjeva također je izjavila da se ne može prisjetiti događaja iz vremena nestanka D.G.-a. Bilješka o razgovoru sadrži komentar prema kojemu je podnositeljica zahtjeva na vlastitu inicijativu sat vremena govorila o svojoj vezi s R.D. Prema bilješci, također je objasnila kako je imala „rupe u sjećanju“ te je zatražila od policijskih službenika da ju podsjetite na pojedinosti o predmetnim događajima. Kad su joj iznesene pojedinosti o informacijama koje je policija dobila, podnositeljica zahtjeva izjavila je da je, zajedno s R.D., eksperimentirala s ritualima crne magije. Također je zatražila od policijskih službenika da organiziraju poligrafski test kako bi pokazala da nema dodatnih informacija koje bi mogla podijeliti. Policijski službenici objasnili su joj da ne bi bila prikladna za taj test jer boluje od epilepsije i bila je ovisnica o drogama. Ipak, budući da je podnositeljica zahtjeva inzistirala, odvedena je u obližnju policijsku postaju

na poligrafsko testiranje. Međutim, poligrafski ispitivač odbio je provesti poligrafsko ispitivanje na temelju činjenice da ga opće stanje podnositeljice zahtjeva sprječava da obavi ispitivanje.

14. Bilješka o razgovoru također ukazuje na to da su policijski službenici odvezli podnositeljicu zahtjeva kući jer je izjavila da nema novca za kupnju karte za autobus. Na putu kući, podnositeljica zahtjeva objasnila je da je bila silovana kao dijete, ali je odbila otkriti ime osobe koja je to učinila. Također je obećala da će kontaktirati policijske službenike telefonom ako se prisjeti bilo kakvih dodatnih pojedinosti.

3. Pritužbe podnositeljice zahtjeva protiv policijskih službenika

15. Dana 11. travnja 2011. godine podnositeljica zahtjeva, putem odvjetnika, podnijela je pritužbu Policijskoj upravi šibensko-kninskoj jer je tijekom obavijesnih razgovora bila podvrgnuta usmenom zlostavljanju u vezi s njezinom spolnom orijentacijom, ismijavana, ispitivana te da su joj prijete u pokušaju da ju prisile da prizna ubojstvo N.G.-a. Podnositeljica zahtjeva također je izjavila da će podnijeti kaznenu prijavu protiv Ž.M.-a, policijskog službenika.

16. U svojem izvješću o događajima, Ž.M. je objasnio kako je on – zajedno sa svojim kolegom Č.R.-om – obavio obavijesni razgovor s podnositeljicom zahtjeva o pitanjima vezanim uz nestanak N.G.-a. Objasnio je da podnositeljica zahtjeva nije željela da ju policija službeno poziva jer bi to moglo uzrujati njezinu majku. Nadalje je objasnio kako je podnositeljica zahtjeva bila obaviještena o svim njezinim pravima te kako je razgovor s njom obavljen u uredu u kojem je bio prisutan i drugi policijski službenik. Policijski službenik također je izjavio da mu je spolna orijentacija podnositeljice zahtjeva bila posve nebitna. Naposljetku, naglasio je da je pritužba podnositeljice zahtjeva bila očigledno nepotkrijepljena i neosnovana te je predstavljala pokušaj da se na njega izvrši pritisak s obzirom na njegov rad na predmetu N.G.-a.

17. U svojem izvješću, Č.R., policijski službenik, pružio je u biti iste informacije o relevantnim događajima kao i Ž.M. Naglasio je da je postupanje policije prema podnositeljici zahtjeva bilo profesionalno i usmjereno na razjašnjenje njezinih saznanja o okolnostima nestanka N.D.-a.

18. Dana 2. svibnja 2011. godine načelnik Policijske uprave šibensko-kninske obavijestio je podnositeljicu zahtjeva da su njezini navodi bili neosnovani. Također je naglasio da podnositeljica zahtjeva nikad ranije nije podnijela nikakve pritužbe u vezi s postupanjem policijskih službenika tijekom obavijesnih razgovora.

19. Dana 30. svibnja 2011. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je pritužbu Odjelu za unutarnju kontrolu Ministarstva unutarnjih poslova zbog nedostatnosti odgovora koji je primila od načelnika Policijske uprave šibensko-kninske.

20. Dana 22. srpnja 2011. godine Odjel za unutarnju kontrolu obavijestio je podnositeljicu zahtjeva da Odjel nema prigovora na odgovor načelnika Policijske uprave šibensko-kninske.

21. U međuvremenu je dana 30. svibnja 2011. godine podnositeljica zahtjeva, putem odvjetnika, podnijela kaznenu prijavu Općinskom državnom odvjetništvu u Šibeniku protiv policijskih službenika Ž.M.-a i Č.R.-a, navodeći da su joj prijetili zlostavljanjem tijekom njihova ispitivanja; iznosili neprimjerene primjedbe na njezinu spolnu orijentaciju te ju ispitivali o njezinim iskustvima spolnog odnosa sa ženama; ograničili joj pristup odvjetniku; tražili da prizna ubojstvo N.G.-a; podvrgnuli ju poligrafskom ispitivanju 2010. godine tijekom kojeg su ju ispitivali o njezinoj spolnoj orijentaciji, a ne o nestanku N.G.-a; suočavali ju s ocem N.G.-a, koji joj je ponudio 50.000 eura (EUR) da mu kaže što se dogodilo njegovom sinu; i zadržali ju jedanaest sati u policijskoj postaji tijekom ispitivanja u ožujku 2011. godine.

22. Tijekom istrage, po nalogu Općinskog državnog odvjetništva u Šibeniku, policija je ispitala oca N.G.-a, koji je potvrdio da su policijski službenici zatražili da donese veliku fotografiju svoga sina u policijsku postaju i pokaže ju podnositeljici zahtjeva. Ispunio je taj zahtjev i donio fotografiju podnositeljici zahtjeva, no budući da ona nije mogla pružiti nikakve informacije, on je napustio postaju. Porekao je da je tom prilikom nudio novac podnositeljici zahtjeva.

23. Kad ju je policija ispitivala u vezi s njezinom kaznom prijavom, podnositeljica zahtjeva odbila je dalje razgovarati o tom pitanju te se pozvala na navode iznesene u svojoj kaznenoj prijavi.

24. Tijekom istrage, ispitani su i partnerica podnositeljice zahtjeva i njezin liječnik. Partnerica podnositeljice zahtjeva izjavila je da joj se podnositeljica zahtjeva požalila na provociranje od strane policijskih službenika zbog njezine spolne orijentacije, da je pristala na poligrafski test iako nije bila dužna to učiniti te da joj je otac nestale osobe ponudio novac kako bi pružila informacije o njegovom sinu. Liječnik podnositeljice zahtjeva objasnio je kako je policija potražila podnositeljicu zahtjeva u bolnici i kako je ravnatelj bolnice bio ljut jer je smatrao da je podnositeljica zahtjeva primljena u bolnicu samo kako bi se zaštitila od istrage. Liječnik podnositeljice zahtjeva također je izjavio da se podnositeljica zahtjeva požalila na prijetnje i pritisak kojima su ju podvrgli policijski službenici te novac koji joj je ponuđen u zamjenu za informacije o nestaloj osobi.

25. Po završetku istrage, Općinsko državno odvjetništvo u Šibeniku prosljedilo je kaznenu prijavu podnositeljice zahtjeva Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje u tekstu: „Državno odvjetništvo“).

26. Dana 17. travnja 2014. godine Državno odvjetništvo odbilo je kaznenu prijavu podnositeljice zahtjeva na temelju činjenice da nije bilo osnovane sumnje da su policijski službenici počinili kazneno djelo.

27. Nakon odbijanja njezine ustavne tužbe, podnositeljica zahtjeva pokušala je uvjeriti istražnog suca Županijskog suda u Splitu da otvori istragu.

28. Dana 12. rujna 2014. godine istražni je sudac odbio zahtjev koji je podnijela podnositeljica zahtjeva za poduzimanjem daljnjih mjera, presuđujući da nije bilo osnovane sumnje da je počinjeno kazneno djelo. Tu je odluku potvrdilo izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Splitu.

29. Podnositeljica zahtjeva zatim je podnijela ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, prigovarajući na odluku Županijskog suda u Splitu kojom je odbijeno otvaranje istrage.

30. Dana 27. siječnja 2015. godine, Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva nedopuštenom na temelju činjenice da se odluka Županijskog suda u Splitu kojom je odbijeno otvaranje istrage ne može osporavati ustavnom tužbom.

31. U međuvremenu, podnositeljica zahtjeva podnijela je drugu ustavnu tužbu, prigovarajući općenito na zlostavljanje od strane policije i nedostatak učinkovite istrage u tom pogledu. Pozvala se, *inter alia*, na članke 3., 8. i 14. Konvencije i članak 1. Protokola br. 12.

32. Dana 10. siječnja 2018. godine Ustavni sud Republike Hrvatske presudio je u korist podnositeljice zahtjeva. Ispitao je predmet na temelju članaka 3. i 14. Konvencije te je utvrdio da postupovni koraci koje su poduzeli policija i Državno odvjetništvo nisu ispunili zahtjeve postupovnih obveza domaćih vlasti.

33. Na temelju zaključaka Ustavnoga suda, Državno odvjetništvo nastavilo je istragu o prigovoru podnositeljice zahtjeva. Brojni svjedoci, uključujući podnositeljicu zahtjeva, bili su pozvani na ispitivanje u veljači 2018. godine.

B. Mjerodavno domaće pravo

34. Članak 23. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010 i 5/2014) zabranjuje svaki oblik zlostavljanja. Također predviđa zaštitu privatnog života (članak 35.) i zabranjuje diskriminaciju (članak 14.).

35. Mjerodavni Kazneni zakon (Narodne novine br. 110/1997., uz daljnje izmjene i dopune), kako je glasio u vrijeme predmetnih događaja, propisao je ozbiljnu prijetnju (članak 129.), diskriminaciju (članak 174.), zlostavljanje od strane službene osobe (članak 176.), zloupotreba položaja i ovlasti (članak 337.), te nesavjestan rad u službi (članak 339.).

36. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku, (Narodne novine br. 152/2008, uz daljnje izmjene i dopune) sažete su u predmetu *Škorjanec protiv Hrvatske*, br. 25536/14, stavci 29. - 30., ECHR 2017 (izvadci).

PRIGOVORI

37. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je, na temelju članka 3., 8., 13. i 14. Konvencije i članka 1. Protokola br. 12, na zlostavljanje od strane policije, diskriminaciju u vezi s njezinom spolnom orijentacijom i nedostatak učinkovite istrage u tom pogledu.

PRAVO

38. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je na zlostavljanje od strane policije, diskriminaciju u vezi s njezinom spolnom orijentacijom i nedostatak učinkovite istrage u tom pogledu, pozivajući se na članke 3., 8., 13. i 14. Konvencije i članak 1. Protokola br. 12, koji u mjerodavnom dijelu glase kako slijedi:

Članak 3.

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju, neljudskom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.“

Članak 8.

„1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog ... života ...“

Članak 13.

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom, čak i u slučaju kada su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

Članak 14.

„Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je ... druga okolnost.“

Članak 1. Protokola br. 12

„1. Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je ... drugi status.

2. Nitko ne smije biti diskriminiran od strane javnih tijela na bilo kojoj osnovi kako je navedeno u stavku 1.“

A. Tvrdnje stranaka

39. Vlada je ustvrdila da podnositeljica zahtjeva u svojoj kaznenoj prijavi i u svojem zahtjevu za otvaranjem istrage nije ispravno iznijela prigovore koje je podnijela pred Sudom. Također nije pokrenula kazneni progon po privatnoj tužbi niti je podnijela tužbu za naknadu štete u vezi s

pitanjima na koja prigovara. Vlada je nadalje istaknula da je relevantna istraga o navodima podnositeljice zahtjeva još uvijek u tijeku nakon odluke Ustavnog suda te da su stoga njezini prigovori preuranjeni. U svakom slučaju, prema mišljenju Vlade, istraga koja se provodila o prigovorima podnositeljice zahtjeva bila je učinkovita i nije otkrila nikakvo zlostavljanje ili diskriminaciju podnositeljice zahtjeva.

40. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je u svojoj kaznenoj prijavi izrijekom otvorila pitanje članka 3. Konvencije i da je u tom smislu ispravno slijedila relevantna kaznenopravna sredstva. Prema njezinu mišljenju, tužba za naknadu štete nije predstavljala pravno sredstvo koje se treba iscrpiti u tom kontekstu. Podnositeljica zahtjeva također je tvrdila da Ustavni sud nije presudio o svim aspektima njezinog prigovora i da je način na koji je Državno odvjetništvo postupa u predmetu nakon odluke Ustavnog suda neučinkovit te će samo produžiti istragu o njezinim prigovorima.

B. Ocjena suda

41. Sud smatra da nije potrebno odgovoriti na sve tvrdnje Vlade jer su prigovori u svakom slučaju nedopušteni iz sljedećih razloga.

42. Sud se poziva na opća načela pretpostavke iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava navedena u predmetu *Vučković i drugi protiv Srbije* (preliminarni prigovor) [VV], br. 17153/11 i 29 drugih, stavci 69. - 77., 25. ožujka 2014.).

43. Sud napominje da je Državno odvjetništvo, nakon povoljne odluke Ustavnog suda kojom su uredno riješena središnja pitanja prigovora podnositeljice zahtjeva i kojom je utvrđeno kršenje postupovnih obveza na temelju članka 3. u vezi s člankom 14. Konvencije, nastavilo istragu o prigovorima podnositeljice zahtjeva (vidi stavke 32. - 33. ove odluke). Trenutno je još uvijek u tijeku postupak pred Državnim odvjetništvom, koje je pozvalo podnositeljicu zahtjeva i daljnje svjedoke na ispitivanje.

44. Prema tome, s obzirom na trenutnu fazu relevantne kaznene istrage na domaćoj razini, ispitivanje prigovora podnositeljice zahtjeva bilo bi preuranjeno (usporedi *B.V. i drugi protiv Hrvatske* (odluka), br. 38435/13, stavak 161., 15. prosinca 2015.).

45. Ipak, Sud je svjestan duljine relevantne kaznene istrage na domaćoj razini. Međutim, naglašava da se duljina postupka, u kontekstu postupovne obveze države, mora promatrati u odnosu na posebne okolnosti predmeta u cjelini (vidi, primjerice, *Sarbyanova-Pashaliyska i Pashaliyska protiv Bugarske*, br. 3524/14, stavci 38. - 41., 12. siječnja 2017.). Stoga utvrđuje, s obzirom na činjeničnu složenost predmeta i trenutnu fazu domaćeg postupka, da bi bilo preuranjeno donositi bilo kakve jasne zaključke iz ove perspektive glede učinkovitosti relevantnog postupovnog odgovora domaćih vlasti.

46. Sud također naglašava da podnositeljici zahtjeva, nakon okončanja relevantnog postupka na domaćoj razini i iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava u tom pogledu (vidi, posebice, *Pavlović i drugi protiv Hrvatske*, br. 13274/11, stavak 32., 2. travnja 2015.), ili ako domaće vlasti budu nerazumno odugovlačile s postupkom, ostaje otvorena mogućnost podnošenja prigovora Sudu ako se i dalje bude smatrala žrtvom povrede Konvencije.

47. U skladu s gore navedenim, Sud utvrđuje da su prigovori podnositeljice zahtjeva preuranjeni i moraju se odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 1. i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 19. srpnja 2018.

Abel Campos
Tajnik

Kristina Pardalos
Predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramareka 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72460496524

